

ФЕНОМЕН РЕЧІ В ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЯВАХ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

В. В. Петренко. Феномен речі в трансформаційних проявах масової культури

Означено різні розуміння речі в контексті культури. Здійснено спробу аналізу феномену речі в контексті розуміння Ж. Лакана, К. Маркса та М. Гайдеггера. порушено питання: що значить річ у сучасному суспільстві, яких трансформацій це поняття зазнавало в історичній перспективі? Масове суспільство продукує масове виробництво, яке заповнює продуктами споживання всі сфери буття людини. Проаналізовано таке положення речей, відповідно до якого річ на різних рівнях (фізичному, соціальному, ціннісному тощо) проявляється по-різному, а також має різні характеристики і властивості, що засвідчує нове розуміння речі в контексті інформаційного суспільства, у якому нівелюється річ фізична і реалізується річ символічна. У результаті виокремлення цих двох понять ми намагались зрозуміти, яким чином річ реалізується в бажанні, адже саме бажання є тією направленістю, яке спонукає людину обирати, і саме цього позбавлена людина ХХІ ст.

Ключові слова: *мислити, річ, ми, я, неолібералізм, місце, капіталізм, споживання, масова культура, символічний капітал, Інші, натовп, бажання, тепер.*

V. Petrenko. The phenomenon of a thing in the transformational manifestations of mass culture

The research deals with a different understanding of things in the context of culture. An attempt was made to analyze the phenomenon of a thing through the scientific-methodological approach of Lacan, Marx, and Heidegger. The article also attempts to answer the main question: what does a thing mean in modern society, and what transformations of this concept took place in a historical perspective. The article analyzes such order of things in which things at different levels (physical, social, axiological, etc.) manifest themselves in different ways, as well as possess different qualities and characteristics, which gives us the opportunity to talk about a new understanding of a thing in the context of an information society, in which the physical thing is nullified and the symbolic thing appears. To distinguish these two concepts, we need to understand how the thing is realized in the desire, because the desire itself is the direction that motivates a person to make a choice, and this is what a person is deprived of the XXI century.

The purpose of this article is a thorough consideration of thing in the context of mass culture.

Designation of connections between human "I" and a thing in the context of the new information society.

The relevance of this article consists in the fact that in modern Western societies there is a loss of the value of a thing as a value that is not only inside the thing itself, but also goes beyond the material world. This is primarily due to mass production and the emergence of a consumer society.

The methodology: the author uses a systematic approach and the analytics is made from the point of view of materialism, existentialism, and psychoanalysis.

The results: the author identifies ten points that characterize the thing in the context of mass culture. The emphasis is on mediocrity as the main agent of consumerism. A broad analysis of the subject is given in the context of social criticism of the USSR and Western societies of the modern type.

The topicality. This article for the first time specifies a correlation between things in popular culture and mediocrity as an extra class phenomenon that significantly affects social processes. It also for the first time analyzes things on the basis of the fundamental philosophical teachings of the XX century and makes connection between Marxism, phenomenology and psychoanalysis, which for a long time have been considered methodological antagonists. The removal of this conflict leads to the discovery of new methodological studies in the field of culture, since they can study human activity from different sides (each with its own), but also closely cooperating with each other.

Practical value. Research in this area using philosophical methodology gives us the opportunity to comprehend the concept of mediocrity and trace its connection with the thing, which in its turn opens up opportunities for us for a deeper understanding of the processes that began to take place after the Second World War. For a modern person, it is very important to ask yourself questions about the relationship between me and things. Questions like these are just as important in the educational process.

Keywords: *thing, think, I, we, neoliberalism, place, capitalism, crowd, desire, consumption, mass culture, symbolic capital, others, everything, now.*

Постановка проблеми. Проблема взаємозв'язку Я та Речі в контексті масової культури набуває важливого значення, зважаючи на дедалі більшу глобалізацію та технологізацію

суспільств, стирання кордонів між Річчю та Я, що призводить до машинеризації антропології людини і виведення її в іншу площину соціальної та міжособистісної взаємодії. Ще в середині ХХ ст. Ж. Бернанос актуалізував перед людиною запитання: «Свобода... для чого?».

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Важливою працею для розуміння речі в контексті масового суспільства є «Вопрос о вещи: Опыт по аналитической антропологии», 2016, В. Подороги. Ця розвідка розкриває сутність поняття Речі, основується на об'єктах мистецтва. Автор намагається відповісти на основні питання філософської аналітики: яким чином відбувається об'єктивація Речі через предмет мистецтва, яким чином контекст предмета об'єктивує річ для спостерігачів мистецтва тощо. Науковець базується на працях М. Гайдеггера, присвячених мистецтву; він, указуючи на онтологічну природу Речі, розкриває її зміст у ціннісній перспективі. У вітчизняній історіографії проблеми, пов'язані з діалектикою мислення, розглянуто в працях: В. Лисий «Логічне вчення Г. Гегеля та виклики часу», В. Шинкарук «Логіка, діалектика, та теорія пізнання Г. Гегеля», «Єдність діалектики, логіки та теорії пізнання», О. Мамалуй «Карл Маркс і Фрідріх Ніцше: чи можлива свобода без (звільнення від) рабства?», «Ф. Енгельс і сучасні проблеми філософії марксизму», екзистенціалізм: В. Табачковський «Людина в есенційних та екзистенційних вимірах», А. Дахній «М. Хайдеггер та екзистенційна філософія», «Людина ХХ століття крізь призму філософії К'єркегора», «Спіноза в контексті екзистенціальної філософії Н. Бердяєва і Л. Шестова», психоаналіз: А. Гірняк «Психоаналіз З. Фрейда як теорія, система і соціокультурне явище», П. Швед «Серія статей з психоаналізу», А. Петушкова «За лаштунками психоаналізу в Україні».

У контексті розгляду конкретного прикладу взаємодії між людиною і річчю, необхідно реалізувати **мету** — означити взаємозв'язки в ситуації тепер¹ між об'єктом і суб'єктом. І в цьому співвідношенні **актуальність** дослідження перебуває в самому предметі і об'єкті, які можна

позначити в короткій формулі «Я, що орієнтоване на Ми, в ситуації тепер», де Я — предмет, а МИ — об'єкт. Трансформація, яка з ними відбувається, буде позначена як (Я\МИ). Ця характеристика свідчить, що масова культура є абстрактною множинністю, для якої характерне пустотіле формулювання «Всі, все...».

Виклад основного матеріалу дослідження.

Масова культура ґрунтується на продукуванні безконечної кількості благ, які є і продуктом виробництва, і об'єктом бажання. Тут бажання водночас — природне (біологічне) і абстрактне (уявне-бажане), що вписується в сучасну економічну модель неоліберального гатунку. Іншими словами, бажання стає товаром і отримує свою символічну ціну. Тобто формула К. Маркса $G - T - G^2$ і еквівалентна йому $T - G - T^3$ у ХХІ ст. ускладнюється; до цієї системи долучається не лише «додаткова вартість»⁴, але і символічний капітал, відповідно до якого образ товару має більшу вартість, ніж сам товар. У цьому співвідношенні слід розмірковувати про теорію символічного, згідно з якою символічний капітал являє собою не просто «уявне бажане»⁵, а уявне бажане, що постійно регенерується і трансформується у своїй формі. Таким чином, наші уявлення про *це*⁶ постійно змінюються залежно від політичної (ідеологічної) кон'юнктури, яка існує тут і тепер. У цій системі важливе місце посідає річ, яка перетворюється на товар, тобто на предмет ідеології. Цей додаток у вигляді ідеологічно-символічної співвідносності речі можна продемонструвати на прикладі елітних марок машин «Porsche» або «Ferrari», які мають символ highclass (тобто річ, створена для певного класу⁷). Цей приклад з автомобілем надає нам наступний крок до розуміння того, як співвідносяться людина та річ — остання поглинає людину, людина ж стає частиною речі або річчю серед інших речей, або річчю всередині речі. І тут не ідеться про Кантову «річ в собі», а про машинерію, яка продукує не лише річ, але і фантазм про неї. Тут можна провести наступну лінію: Я — Р — І, де річ стає провідником між Я та Іншими. Оволодіваючи певними речами, людина інтегрується в певний клас. Але тут

¹ «Ситуація тепер» позначається як темпоральна динаміка, яка існує як зовнішня і внутрішня для «Я», яке перебуває в замкненому стані. Тут слід звертатися до «Буття та час» М. Гайдеггера.

² Гроші — Товар — Гроші — система колообігу грошей за К. Марксом.

³ Товар — Гроші — Товар.

⁴ За К. Марксом: відсоток, який додається до собівартості й корелюється ринком, відіграє роль прибутку.

⁵ С. Жижек «Чума фантазій».

⁶ Будь-яка річ.

⁷ Цей приклад засвідчує актуальність Марксової системи соціальної детермінації.

можна зауважити: попри те, що довкола людини є величезна кількість речей, кореляція відбувається за принципом критичної їх маси, тобто формування об'єктно-предметного середовища за принципами того чи іншого класу. Це відбувається «природним» економічним шляхом, де не існує індивідів, а існують лише функції і постійний перерозподіл функціональних обов'язків на осіб, які виконують ті чи інші дії для підтримки панівної системи.

У контексті розгляду речі слід згадати З. Фрейда і його поняття *das Ding*¹, якому Ж. Лакан присвятив IV і V розділи «Етики». Річ, з одного боку, — це прояв «реальності», яка є *Ich* (Я), тобто річ виокремлюється з Я або випадає з нього, витісняючись у підсвідоме, а з іншого — *das Ding* трактується Ж. Лаканом як Інший. У цьому аспекті важлива праця М. Бубера «Я і Ти», де місце Іншого окреслене як «Воно». Між цими двома поглядами на проблему Речі існує певний зв'язок, оскільки обидві праці відображають ситуацію, згідно з якою Я сприймає іншого не як (Я), а як об'єкт (у Лаканівському сенсі — об'єкт бажання, в Буберівському — як тінь). У цьому випадку можна провести таку лінію: потужне масове виробництво продукує річ, яка стає товаром. Я зіштовхується з річчю, яка перебуває у сфері уявного бажаного, і лише потім матеріалізується як річ, яка має певну цінність (номінальну чи символічну). Потім Я трансформується в частину цієї речі, оскільки ідентифікується через неї. Таким чином Я стає річчю серед речей. Екстраполюючи цю ситуацію на маси: Я переходить в Ми і стає Я\МИ, де ситуація дещо подібна. Оскільки слово «маса» є нічим іншим, як означенням певної абстракції, яка перебуває в площині названого, але не такого, що дійсно існує. Отже, людина, потрапляючи в систему колообігу речей і стаючи річчю, стає товаром, передусім продаючи і купуючи час (трудові стосунки), який, водночас, замкнений у ситуації тут і тепер. Тут постає аксіологічне запитання: де відбувається перетрансформація ціннісних орієнтирів? Де увага зміщується до символічного капіталу речі?

Вартість виноситься не з самого усталеного і непорушного коду (скажімо, таким кодом є декларація прав і свобод), а переводиться в

площину символічної вартості. Тут є важливим не ефект праці, а образ самого Актора², який становить символічно означувану ціну залежно від символічного капіталу, який перебуває в полі Лаканівського «маленького а».

Отже, річ можна розглядати в кількох площинах; як: I) предметно-матеріальний об'єкт³; II) річність⁴ (те, що має вагу і перебуває в площині *Ich*, у процесі витіснення опиняючись у підсвідомому). Можна простежити таку динаміку:

$$\begin{array}{l}
 Я - P - Ck - T - v0 \\
 B1 = B2
 \end{array}
 \quad I \quad 5$$

Річ виникає в Я і виходить із Я, характеризується певним символічним капіталом, річ стає товаром і об'єктом впливу інших (Ми). У цьому випадку для I необхідно створити ситуацію відчуження, де Річ, яка має в собі річність (рос. «вещность»), себто вагу, перетворюється на товар, який, водночас, відчужується на користь уявного абстрактного (Ми). Для цього необхідний символічний капітал, яким I наділяє річ. Нівельована вартість у цій схемі виступає як ефект одновимірного *res*, що являє собою ефект ззовні, але не має під собою реальної ваги.

Прикладом такого *res* може слугувати виробництво одноразових пакетів, які безплатно видають у супермаркеті, або пластикова продукція китайської індустрії. Набагато важливіша річ витіснена (*Das Ding*): це можуть бути ті феномени, які проявляються внаслідок певних соціальних змін, скажімо витіснене насилля, яке виринає з підсвідомості мас у той момент, коли воно стає легалізованим на законодавчому рівні⁶. У цьому випадку Річ, про яку розмірковує Ж. Лакан, є об'єктом бажання I. Саме ж Я атакується I через ідеологію, яка поміщена в самому символі. Наведений приклад з автомобілем «Ferrari» має на меті не тільки означити класову належність, але і вказати на неоліберальну ідеологію, яка позначена аксіологічною домінантою, де *res* стає загальноприйнятим благом. У цьому співвідношенні може йти про етику, орієнтовану на споживацтво (*consumerism*), у межах якої Я стає об'єктом для речі, яка, водночас, є керованою I.

¹ Річ.

² Тобто з *lat Actor* того, хто діє

³ *Lat - res - річ*.

⁴ Рос. *вещность* — нім. *Dinglichkeit*

⁵ Я — *Ich* — P (Річ) — C (символічний капітал) — Товар — в 0 (вартість редукована в 0, оскільки річ повинна мати вагу, але в нашому випадку вона витісняється) — B1 — Витіснення, B2 — Відчуження.

⁶ Маються на увазі Нюрнберзькі закони 1935 р. в націонал-соціалістичній Німеччині.

Тут важливо зазначити, що річ «поглинає» людину, ніби всотуючи її в себе, тобто Я стає частиною *res*. Це одна із цілей існуючого порядку речей, згідно з яким панівна політична (ідеологічна) система потребує людину загалом. Якщо в попередні епохи було слухним твердження «знаряддя є продовженням руки», то в ситуації «тепер» можна зазначити, що «тіло є механізм серед механізмів, і саме є частиною механізму».

Слід зазначити, продовжуючи роздуми на тему «масового виробництва», «масової культури», що річ можна розглядати у двох площинах, а саме в розрізі речі, яка має власну значущість для індивіда, і ту, яка відображає положення оречевленого світу. Ці дві диспозиції можуть перетинатися, перебувати в паралельних площинах, але вони нерозривно пов'язані з суб'єктом, а точніше з Я (*Ich*), перед яким постає немало важливих питань: що є Я і яке місце посідає це Я між речами. У контексті масової культури Я знаходиться в речі посередника між собою і Іншими, відіграючи роль сполучника (того, що сполучає його з іншими).

Таким чином, Я посередності опосередковане річчю і описує простір за допомогою неї, оскільки мислить через (і завдяки) *res*. Тут вступає в дію наступний етап роздумів про теперішній стан речей, а саме той світовий органон¹, який є механізмом. У такому разі можна допустити, що нова технократична нарація існує у вигляді інформаційного потоку, який і є самим цим тілом, що містить коди та механізми символічного порядку. Це тіло віртуального², яке перебуває в полі бажаного уявного, яке знаходиться в тій сфері, куди потрапляє річ як і об'єкт, і символ, і товар. Це можливе (потенціально, віртуальне) є нічим іншим, як сучасним поняттям *market place* (віртуальним ринком), у якому річ розчиняється і стає образом (там є і зворотній процес: вона створюється Іншими як образ). Тобто намагання торкнутися до тіла віртуального є одним із функціональних обов'язків Я, яке перебуває в ситуації «тепер». У цьому аспекті річ, а точніше її образ (створений на основі досвіду), виступає провідником суб'єкта в простір символічного-потенціального. У цьому випадку *market place* відіграє роль ефекту масового виробництва як певний прозорий простір уяви,

у якому річ потенціально закладена. Цей простір можна відобразити в категорії «колективне уявне», коли багато людей опосередковано (через комп'ютер) уявляють запропонований товар (образ якого сконструйований Іншими). Тут можна побачити таку лінію трансформації, коли Я делегується Я\МИ і яке прирівнюється до Ми, але ним не є. Цей парадокс можна пояснити тим, що бажання має в собі формулу влади як основу буття. Логіка тут може бути достатньо простою: якщо онтологія людини перебуває в площині оволодіння іншим (цим), то в процесі редукування Я індивідуального до Я колективного ми втрачаємо Я як таке, і в цьому випадку можна відзначити, що оволодіння залишається лише в полі символічного, а не номінального, фактичного. Необхідно стверджувати про те, що *market place*³ відіграє роль того місця, де реалізується символічний капітал.

Ця структура цілком підпадає під модель ідеального, що вміщує все або всіх. Тут відбувається перенос образу християнського раю на товарний образний рай. У цьому випадку можна відзначити рівнозначність «місця» і заміщення вигнання християнського міфу на початку ХХ ст. міфом масового виробництва, який з появою Інтернету трансформувався з предмета реального в предмет віртуальний. Також можна помітити трансформацію валютних розрахункових операцій, які тепер дедалі більшою мірою виконуються через електронні платіжні системи⁴. Таким чином, *res* стає продуктом колективної уяви, водночас *das Ding* не виявляє себе, оскільки залишається [непізнаним Іншим]. І в цьому випадку індивід не має жодного шансу пізнати іншого (інше), оскільки (воно) не виявляється як предметне, залишаючись у сфері абстрактного.

Отже, річ має такі базисні характеристики:

1. Річ може співвідноситися з двома категоріями *res* і *das Ding*, тобто природою предметного і природою символічного.
2. Річ має номінальну (фактичну) цінність і символічний капітал.
3. Річ може мати аксіологічну цінність (вагу) або бути порожньою (мати 0 значення).
4. Річ може проявлятися в кількох місцях (локусах⁵). Річ проявляється у свідомості. Річ проявляється в так-тут-бути. Річ проявляється в просторі *virtualis*.

¹ (гр. «*ργανον*») – «інструмент, орган».

² *Virtualis lat* – можливе

³ *Market place* – це може бути як *play market*, *e-commerce*, *rozetka*, так і *work.ua*, *headhunter*, *rabota.ua* тощо.

⁴ *PayPal*, *EasyMoney*, *Jandex* Деньги тощо.

⁵ лат. «*Locus*» – місце.

5. Річ може набувати вигляду товару, у випадку як з *res*, так і з *das Ding*.
6. Річ виконує певні функції: пізнавальну (коли дитина грається з кубиками або людина робить експеримент), сакральну (в культових діях), практичну (дієву), описову, творчу тощо. Але в контексті цього дослідження цікава саме функція ідентифікації з одного аспекту. І функція втілення [реального], яке, за Ж. Лаканом, завжди є прихованим.
7. Річ відображає наявне положення речей, тобто вона є ефектом імпліцитних процесів, які відбуваються в суспільстві. Річ може виконувати роль пунктів анамнезу.
8. Річ у масовій культурі стає об'єктом бажання.
9. Річ у масовій культурі в результаті трансформації набуває властивостей суб'єкта (тобто мати потенцію до влади).
10. Річ безпосередньо пов'язана з тілом і є його частиною.

Отже, розкриваючи сутність речі в масовій культурі, необхідно зазначити, що масове продукування речей стає можливим за допомогою великої кількості інституцій, які живлять панівну систему суспільних відносин, продукуючи речі, що трансформуються в товари, які, водночас, трансформуються в уявне-ідеальне (образ речі). Індивід, долучаючись до цієї гри, проходить ті самі рівні трансформації: зіткнення, ідентифікація, розщеплення. Спочатку він зіштовхується з річчю, потім ідентифікує себе із нею (тут одразу відбувається класова детермінація) та розчиняється в ній, стаючи додатком до смартфона, телевізора або частиною супермаркету, у якому Інші купують час. У процесі аналізу речі необхідно звернутися до самої сутності речі, що є «онтологічним поверненням». Тут слід означити два фундаментальних положення, які становлять основу розгортання речі в площинах соціального і індивідуального.

I) поняття габітус — як система диспозицій, що породжує і структурує практику агентів. Якщо розглядати цей термін П. Бурдьє безвідносно до класової детермінації, то можна зазначити, що у випадку посередності ідеологія формулює габітус. Вона закладає правила і норми поведінки індивіда у формулі правильної взаємодії з річчю. Отже, існує певний ритуальний

простір, де річ стає об'єктом і суб'єктом соціальної гри. За допомогою речі, у цьому випадку, відбувається не лише ідентифікація людини і долучення її до певного класу, але і входження в особливі стосунки між людиною і річчю, де, наприклад, володіння речами певного класу підтверджує статус того, хто володіє річчю. У цьому випадку взаємодія з річчю відбувається за тими принципами, які характерні для культури того чи іншого класу. Наприклад, тривалий час у СРСР виключно партійна еліта мала право на автомобілі певного класу¹(а також вона мала особистих водіїв тощо), що утверджувало їх статус у суспільстві. Саме статус у цьому випадку (як символічне) позначає певну форму стосунків між суб'єктом і об'єктом, де сам об'єкт підважує цінність суб'єкта. Цей ціннісний поворот вказує на те, що річ виступає в ролі того, що забезпечує реалізацію статусу суб'єкта в суспільстві. Для того щоб була реалізована ця вимога, необхідний цілий штат обслуговуючого персоналу, який забезпечуватиме ідеальний стан речі.

II) фундаментальне положення перебуває в площині самої суті речі. У цьому співвідношенні слід порушувати питання про те, що стоїть за річчю в полі індивідуального погляду людини. Тому, абстрагуючись від поняття габітус, можна помислити річ як *Sache*² (те, що М. Гайдеггер називає самостійною річчю, що рече). Це формулювання підходить для того, щоб помислити річ як те, що говорить саме про себе, незалежно від наратора, який говорить про річ. Мається на увазі така феноменологія, яка засвідчує те, що річ є самодостатньою і самостійною даністю, яка об'єктивується у формальному значенні як завершений конструкт (М. Гайдеггер наводить приклад з чашею³, де суб'єкт бачить перед собою форму, але не суть; суттю є сама глина, з якої була зроблена чаша). Водночас онтологічні засади перебувають у площині того зв'язку, який знаходиться у двох регістрах: символічному (якщо зважати на статтю Г.-Г. Гадамера, у якій він аналізує статтю німецького філософа «Виток мистецького твору»⁴, де «Чоботи» Ван Гога⁵ відсилають нас до землі). Далі проступає другий, сутнісно онтологічний регістр, у якому земля відіграє роль того, звідки *все виходить і куди все повертається*⁶. Цей момент можливий

¹ «Газ-12», або «ЗИМ»

² Предмет (річ).

³ М. Гайдеггер, доповідь в Баварській академії 1950 р. (надруковано в «Доповіді і статті», 1954 р.).

⁴ Г.-Г. Гадамер, введєня в працю М. Гайдеггера «Исток художественного творения».

⁵ Г.-Г. Гадамер, «Исток художественного творения».

⁶ Думка М. Гайдеггера в цьому аспекті переплітається із Біблією: «Тоді Господь Бог утворив чоловіка з земного пороку та вдихнув йому в ніздрі віддих життя, і чоловік став живою істотою» (Бут 2,7).

лише в тому випадку, коли річ набуває значення і становить 1 як результат об'єктивації онтологічного 0. Таким чином, тут рух відбувається за принципом від ніщо до цілого. У випадку ж масового виробництва 0 – 2 – 0 схема виглядає приблизно так, коли від «ніщо до множинності і згортання в ніщо».

Це є ефектом масового продукування товарів, цінність яких уже є нівельованою, наділеною 0 значенням при самому конвеєрному виробництві. У цьому випадку множинність є безконечною домінантою, яка відтворює сама себе. Адже це потік речей, потік інформації, який заповнює собою простір буття людини. Індивідуальність, втрачаючи унікальність, всотуючи одновимірність, потребує унікальності як річ, що не може бути повтореною. Ця інтерпретація означає можливі варіанти виходу з нинішньої ситуації.

Висновки. Отже, можна констатувати досягнення нинішнім суспільством «точки неповернення», за якою можна очікувати лише прискорення і пришвидшення темпів виробництва, а значить, і прискорення життя. Аналітика «тепер» дозволяє зрозуміти той спектр кризи, що охопила європейців. Оскільки товарно-грошові відносини не можуть замінити собою «людську етику», яка після тоталітарного ХХ ст. на теренах України пережила трансформацію до «дикого капіталізму» (капіталізму, який капіталізує етику в тому числі). Розмірковувати про речі слід виходячи з самих речей, орієнтуючись на пошук того, що важить саме по собі.

У контексті феноменології й онтології в контексті творів М. Гайдеггера слід зазначити, що людині необхідно почути клич, щоб об'єктивуватися у світі (увійти в етичну систему). Це, напевно, і стане поверненням до основ, від яких людина була відчужена в процесі «зміщення в сторону предметності (оречевленості) буття», з одного боку, і темпорального замикання, з іншого. Постає необхідність самостійного погляду (реалізації самості, до якої необхідно зазірнути так само, як зазирають у безодню). Саме це зазірання за край в обширі трансцендентного окреслює «Я як річ непізнавану», і «річ як непізнаване»; тоді можна буде розмірковувати «про життя як диво, а світ — як про таємницю». У цьому співвідношенні суб'єктно-об'єктні стосунки між Я та res мають віднайти своє нове положення, а означене Ж. Лаканом *Das Ding* набуває для нас нового значення, водночас *Sache* віднаходить своє місце на осі координат соціального простору.

Таке широке розуміння речі дозволяє по-різному акцентувати в тих чи інших дослідженнях,

пов'язаних з розумінням явищ, з якими має справу людина в «ситуації тепер», що, водночас, надає нам можливості наблизитися до розуміння явища посередності через той спектр феноменів, які реалізуються в як фактичне, так і символічне.

Список посилань

- Авдюгин, А. (2018). Никогда более чудо рождества не повторится. *Правмир*. <https://www.pravmir.ru/nikогда-bolee-chudo-rozhdestva-ne-povtoritsya>
- Бурдьє, П. (2005). *Социология социального пространства*. Алетейя.
- Гадамер, Г. (1991). *Актуальность прекрасного*. Искусство.
- Жижек, С. (1999). *Возвышенный объект идеологии*. Художественный журнал.
- Жижек, С. (2006). *Чума фантазий*. Гуманитарный центр.
- Кант, И. (1994). Критика чистого разума. В *Философское наследие* (Т. 118).
- Лакан, Ж. (2006). *Семинары. Книга 7: Этика психоанализа*. Гнозис/Логос.
- Лотман, Ю. (2000). *Семь сфер. Культура и вызов. Внутри мыслящих миров*. Искусство.
- Маркс, К. (2018). *Капитал*. Азбука-классика.
- Маркузе, Г. (1994). *Одномерный человек*. Refl-book.
- Ницше, Ф. (2005–2014). *Полное собрание сочинений в 13 томах*. Культурная революция.
- Святое письмо*. І. Хоменко (Перекл.). <https://dyvensvit.org/bible/?1-2>
- Филоненко, А. (2019). Мы живем на руинах антропологической катастрофы, но думаем, что все нормально. *Новое Время*. <https://nv.ua/opinion/beda-ukraincev-chego-my-ne-zamechaem-50052226.html>
- Финк, О. (2017). *Основные феномены человеческого бытия*. Канон+.
- Фрейд, З. (2015). *Я и Оно*. Азбука-Классика.
- Хайдеггер, М. (1993). *Время и бытие: Статьи и выступления*. Республика.
- Хайдеггер, М. (1993). *Статьи и работы разных лет*. Гнозис.
- Хайдеггер, М. (2006). *Ницше и пустота*. Алгоритм, Эксмо.
- Энгельс, Ф. (1982). *Происхождение семьи, частной собственности и государства: В связи с исследованиями Льюиса Г. Моргана*. Издательство политической литературы.

References

- Avdiugin, A. (2018). Never again will the miracle of Christmas be repeated. *Pravmir*. <https://www.pravmir.ru/nikогда-bolee-chudo-rozhdestva-ne-povtoritsya> [In Russian].
- Bourdieu, P. (2005). *Sociology of social space*. Aletheia. [In Russian].
- Engels, F. (1982). *The Origin of the Family, Private Property and the State: In Relation to Research*

- by Lewis G. Morgan. Publishing house of political literature. [In Russian].
- Filonenko, A. (2019). We live on the ruins of an anthropological catastrophe, but we think that everything is fine. *Novoye Vremia*. <https://nv.ua/opinion/beda-ukraincev-chego-my-ne-zamechaem-50052226.html> [In Russian].
- Fink, O. (2017). *The main phenomena of human existence*. Canon +. [In Russian].
- Freud, Z. (2015). *I and It*. ABC-Classics. [In Russian].
- Gadamer, G. (1991). *The Relevance of the Beautiful*. Moscow: Iskusstvo. [In Russian].
- Heidegger, M. (1993) *Time and Being: Articles and Speeches*. Republica. [In Russian].
- Heidegger, M. (1993). *Articles and works of different years*: Gnosis. [In Russian].
- Heidegger, M. (2006). *Nietzsche and emptiness*. Algorithm, Eksmo. [In Russian]
- Kant, I. (1994). Critique of Pure Reason. In *Filosofskoe nasledie*. [In Russian].
- Lacan, J. (2006). *Seminars. Book 7: Ethics of Psychoanalysis*. Gnosis / Logos. [In Russian].
- Lotman, Y. (2000). *Semiosphere. Culture and challenge. Inside thinking worlds*. Iskusstvo. [In Russian].
- Marcuse, G. (1994). *One-Dimensional Man*. Refl-book [In Russian].
- Marx, K. (2018). *Capital*. ABC-Classics. [In Russian].
- Nietzsche, F. (2005–2014). *Complete works: In 13 volumes*. Kulturnaja revoliuciia. [In Russian].
- The Bible*. I. Khomenko (Trans.). <https://dyvensvit.org/bible/?1-2>. [In Ukrainian].
- Zizek, S. (1999). *Sublime object of ideology*. Hudozhestvennyj zhurnal. [In Russian].
- Zizek, S. (2006). *Plague of Fantasy*. Gumanitarnii centr. [In Russian].

Надійшла до редколегії 25.06.2021